

СЕКЦІЯ 8. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Богородицька Г. Є.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Університет митної справи та фінансів
м. Дніпро, Україна*

Яцкова К. С.

*студентка,
Університет митної справи та фінансів
м. Дніпро, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-366-1-28>

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сьогодні жоден великий процес у світовій економіці не відбувався б без участі транснаціональних корпорацій (ТНК). ТНК – це міжнародна компанія, яка приймає інтегровану глобальну бізнес-філософію, що включає діяльність компанії як усередині країни, так і за кордоном. Вони є рушійною силою найважливіших процесів у сучасній світовій економіці. Транснаціональні корпорації визначають динаміку, структуру та рівень конкурентоспроможності товарів і послуг на світових ринках, контролюють міжнародні потоки капіталу та прямі іноземні інвестиції. Завдяки своїм виробничим і фінансовим можливостям вони концентрують у своїх руках найбільш наукомістку продукцію, сприяючи технологічному розвитку виробництва. Вплив транснаціональних корпорацій на економіку країн світу продовжує розширюватися. Сьогодні найбільші корпорації можуть диктувати не лише своїм конкурентам, але й цілим державам – завдяки своїм фінансовим силам і політичному лобіюванню на найвищому рівні. Зі ста найбільших економік світу – 52 належать транснаціональним корпораціям, інші – державам.

ТНК контролюють приблизно 80% технологічних нововведень і ноу-хау. Верхні рядки рейтингу займають такі компанії як Apple,

Google, AT & T, Budweiser, Colgate, eBay, General Electric, IBM і McDonald [1].

За ключовими економічними показниками, такими як товарообіг, дохід і кількість працівників, транснаціональні корпорації перевершують багато країн, що розвиваються. У зв'язку з цим серед експертів і аналітиків виникає серйозне занепокоєння щодо того, що компанії можуть чинити негативний економічний і політичний тиск на менші країни. Транснаціональні корпорації представлені в багатьох країнах світу і можуть впливати на всі сфери суспільного життя. Навіть наймогутніші можуть уникнути економічного та політичного контролю. Представляючи велику силу, вони набагато менш керовані, ніж держави. Вони також здатні формувати вимоги, в тому числі необґрунтовані.

Щоб уникнути падіння продажів, вони виходять на ринки, де їх раніше не було; проводять наукові дослідження та приховують багатообіцяючі результати, коли це необхідно. Це те, що вимагає від транснаціональних корпорацій нести відповідальність за те, що відбувається, принаймні у суміжних галузях і, можливо, у світі загалом. Активна виробнича, інвестиційна і торгова діяльність ТНК сприяє економічній інтеграції, створюючи стійкі економічні зв'язки між різними країнами, завдяки чому відбувається поступове «розчинення» національних економік в єдиному світовому господарстві, що, в свою чергу, призводить до створення глобальної економіки.

Саме ТНК є основним структурним елементом економіки розвинутих країн світу. Крім того, без цієї провідної сили трансформації світової економіки в міжнародне виробництво неможливе розширення і поглиблення виробничих зв'язків між підприємствами різних країн, оптимальне розміщення підприємств у різних країнах, капіталу транснаціональних корпорацій у рамках вся система. Накопичення, обізнаність з інформацією про ситуацію на товарних, валютних і фінансових ринках у різних країнах, підтримує високу репутацію, технологічні перетворення, дослідження та розробки, інноваційні проекти завдяки сучасним інтеграційним змінам у виробництві та збуті.

Згідно зі статистичними даними Організації Об'єднаних Націй, в даний час у світі існує понад 65 000 транснаціональних компаній, які контролюють понад 850 000 афілійованих іноземних компаній по всьому світу, в яких працює понад 74 мільйони людей. Зокрема, понад 80% материнських компаній і майже 33% дочірніх компаній знаходяться в промислово розвинутих країнах. На країни, що

розвиваються, припадає 19,5% і майже 50% перехідної економіки, відповідно – близько 0,5% і 17%.

Ступінь впливу транснаціональних корпорацій на розвиток процесу глобалізації характеризується співвідношенням активів, продажів, інвестицій і рівня технологій виробництва. Наприклад, частка активів іноземних філій німецьких транснаціональних компаній подвоїлася за останні роки. Американські та японські транснаціональні компанії зосереджують 1/3-1/4 своїх активів за кордоном. Як форма експорту капіталу транснаціональними корпораціями прямі інвестиції перевищують 3 трлн. Доларові транснаціональні корпорації зробили великий внесок у створення передових технологій і науково-дослідні розробки. У процесі формування позиції транснаціональних корпорацій важливу позицію займає «інформаційна революція», представлена телекомунікаційними системами, що відкриває простір для ведення бізнесу в глобальному масштабі та посилює процес інтернаціоналізації та глобалізації шляхом усунення технологічних та комунікаційних бар'єрів. У результаті транснаціональні корпорації залучаються до перезапуску економік країн-реципієнтів і до глобального процесу перерозподілу світових ринків. Транснаціональний капітал створив нову систему міжнародних відносин, що призвело до формування наднаціональних інститутів управління.

Транснаціональні корпорації позитивно впливають на процес глобалізації [2] ТНК проникають у всі сектори економіки, проте діяльність більшості ТНК пов'язана з виробничими секторами економіки. Найбільшу вигоду від фінансово-економічної діяльності транснаціональних корпорацій приносить країна-база, територією якої є найрозвиненіша країна світу. На 200 найбільших компаній разом припадає 30% світового валового внутрішнього продукту. Для досягнення максимальних результатів найбільші транснаціональні компанії вжили таких основних заходів: стабільна економіка, відкрита та ефективна діяльність під час кризи, інтеграція виробничих можливостей, використання новітніх технологій, співпраця з конкурентами та клієнтами [3].

Отже, транснаціональні корпорації відіграють ключову роль у світовій економіці, надаючи важливий вплив на світову політику, торгівлю, інвестиції та технологічний прогрес. Ось найважливіші аспекти їхніх ролей: Глобальне охоплення: транснаціональні корпорації працюють на міжнародному рівні, маючи філії, фабрики, офіси та ділових партнерів у різних країнах. Їхній бізнес охоплює майже всі

сектори економіки, включаючи торгівлю, фінанси, технології, енергетику, телекомунікації тощо.

Створення робочих місць: транснаціональні корпорації пропонують велику кількість робочих місць у різних країнах, що впливає на зайнятість людей і рівень життя. Залучення іноземних інвестицій: транснаціональні корпорації залучають іноземні інвестиції в економіку країн, у яких вони працюють, що сприяє економічному зростанню та розвитку.

Технологічний прогрес: транснаціональні корпорації інвестують багато ресурсів у дослідження та розробку нових технологій для сприяння науковому прогресу та інноваціям. Міжнародна торгівля: транснаціональні корпорації ведуть значну частину зовнішньої торгівлі, створюючи глобальні ланцюжки поставок і пропонуючи товари та послуги з різних країн. Вплив на державну політику: завдяки сильним фінансовим ресурсам і глобальній присутності транснаціональних корпорацій вони впливають на державну політику різних країн, включаючи податкову політику, правила торгівлі та екологічні стандарти.

Соціальна відповідальність: Завдяки значному впливу на суспільство транснаціональні корпорації все більше усвідомлюють соціальну відповідальність і впроваджують програми сталого розвитку та благодійні проекти. Вирівнювання рівнів розвитку: у багатьох випадках ТНК забезпечували вирівнювання рівнів міжнародного економічного розвитку, позитивно впливаючи на економічний і соціальний прогрес менш розвинених країн. Враховуючи такий значний вплив транснаціональних корпорацій, необхідно ефективно регулювати їх діяльність, сприяти сталому розвитку та забезпечувати дотримання міжнародних стандартів у галузі ділової діяльності, екології та соціальної відповідальності [4].

Література:

1. Соціально-етичні проблеми та перспективи міжнародного менеджменту. URL: https://pidru4niki.com/12210605/menedzhment/sotsialno-etchni_problemi_perspektivi_mizhnarodnogo_menedzhmentu
2. Швиданенко О.А. Глобальна конкурентоспроможність: теоретичні та прикладні аспекти: монографія. Київ : КНЕУ, 2007. 312 с.
3. ТНК: сутність, види, типи та тенденції розвитку. URL: <https://www.kursak.com/tnk-sutnist-vydy-typu-ta-tendentsii-rozvytku/#2>
4. Взаємозв'язок транснаціональних корпорацій з світовою економікою. URL: <https://chat.openai.com>